

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ, ΑΝΤΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ (*)

Τοῦ Χωρεπισκόπου Μεσαορίας κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ.

Τό παρόν κείμενο γράφτηκε μέ ἀφορμή τήν παρουσίαση τοῦ ὁδηγοῦ «Κύπρος νῆσος Ἁγίων, Θρησκευτική περιήγησις» τοῦ Κυπριακοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ. Τό δίνουμε στή δημοσιότητα μέ τή μορφή ἀπάντησης στό ἐρώτημα γιατί προσκυνηματικές περιηγήσεις ἢ προσκυνηματικοί προορισμοί, ἀντί θρησκευτικός τουρισμός ἢ θρησκευτικές περιηγήσεις;

Θεωρῶ ὅτι ἡ ἀποψινὴ βραδιά καί ἡ ἐκδήλωση αὐτή φέρουν ὅλους μας πιό κοντά στά ἱερά μας προσκυνήματα, στούς χώρους λατρείας καί ἔκφρασης τῆς πίστεως καί τῆς ὁμολογίας τοῦ ἀληθινοῦ Τριαδικοῦ μας Θεοῦ.

Αἰσθάνομαι ὅτι ἡ κοινὴ πρόσκληση ἀπό μέρος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τοῦ Κυπριακοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ, γιά τήν ἀποψινὴ ἐκδήλωση, γιά τή σύναξη αὐτὴ στίς αὐλές τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐγκαινιάζει μιὰ ἐθνική

* Λέχθηκε στίς 3 Δεκεμβρίου 2008 στήν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Ἱδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' κατά τήν παρουσίαση τοῦ βιβλίου «Κύπρος νῆσος Ἁγίων - Θρησκευτική περιήγησις».

στρατηγική συνεργασίας για την προβολή της οίκουμενικῆς κληρονομιάς μας. Ἐπίσης, δημιουργεῖ τήν εὐχάριστη πρόκληση ὥστε νά πλησιάσουμε τά Μοναστήριά μας καί τίς πανάρχαιες καί σύγχρονες Ἐκκλησίες, πού βρίσκονται κατὰσπαρτες σέ κάθε γωνιά τῆς πονεμένης πατρίδας μας, μέ σεμνότητα καί ἀγάπη.

Ἡ παροῦσα ἔκδοση τοῦ Κυπριακοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ, τήν ὁποία παρουσιάζουμε ἀπόψε μέ τίς εὐλογίες σας, Μακαριώτατε, μᾶς προσφέρει τήν εὐκαιρία γιά ἓνα ἄλλο ταξίδι προσκυνηματικό (μιά νέα μορφή ἐναλλακτικοῦ τουρισμοῦ), σέ προορισμούς καί διαδρομές τῆς ἐλεύθερης πατρίδας, ἀφοῦ δέν μπορούμε τό ἴδιο νά πράξουμε ἐλεύθερα στό κατεχόμενο ἀπό τά τουρκικά στρατεύματα τμήμα τῆς νήσου μας.

Ἡ ἔκδοση-ὁδηγός τοῦ Κυπριακοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ «Κύπρος νῆσος Ἁγίων, Θρησκευτική περιήγησις» μέ τήν ἐπιμέλεια ἔκδοσης τῆς «Μέθεξις, διακονία πολιτισμοῦ», εἶναι μιά πρωτοποριακή προσφορά γιά ὅλους μας, καθότι, ἐκτός τῶν ἄλλων, καλύπτει ἓνα κενό στήν κυπριακή βιβλιογραφία. Ἀξίζει πάλιν καί πολλάκις νά συγχαροῦμε ὅλους ὅσοι συνέβαλαν στήν πραγμάτωση αὐτῆς τῆς ἔκδοσης καί αὐτοῦ τοῦ ὁδηγοῦ.

Τό γεγονός ὅτι ὁ ὁδηγός προσφέρεται δωρεάν ἀπό τόν Κυπριακό Ὁργανισμό Τουρισμοῦ καθιστᾷ πιό εὐκόλη τή διαδρομή του ὥστε νά φθάσει παντοῦ. Ἀπό τό σχολεῖο μέχρι τό κάθε σπίτι, καθώς καί στούς χώρους πού συνναστρέφονται οἱ νέοι μας καί οἱ μεγαλύτεροι συμπατριῶτες μας. Καλεῖται ὁ ΚΟΤ καί ὅλοι μας νά συμβάλουμε στήν εὐαισθητοποίηση πρός τήν κατεύθυνση τῆς γνωριμίας μέ τόν τόπο μας. Εἶναι κοινή ἡ εὐθύνη νά πληροφορηθοῦν, μέσω ἡμῶν, καί οἱ ἐπισκέπτες τῆς πατρίδας μας ἀπό τίς ὑπολοιπες εὐρωπαϊκές χῶρες καί ὅλη τήν ὑφήλιο, γιά τόν

πλοῦτο τῶν ἱερῶν μας προσκυνημάτων. Ἡ γνωριμία, τόσο ἡ δική μας ὅσο καί μέσω ἡμῶν τῶν περιηγητῶν-ἐπισκεπτῶν τῆς Κύπρου, μέ τόν πολιτισμικό περιβάλλοντα χῶρο τῆς πατρίδας μας, εἶναι, κατά τή γνώμη μου, μιά εὐκαιρία ἀναβάπτισης. Γιατί οἱ ἱεροί μας χῶροι ἀποτελοῦν τήν καλύτερη μαρτυρία καί τό τεκμήριο τῆς ἱστορικῆς μας παρουσίας στό ἀνατολικότερο ἄκρο τῆς Μεσογείου. Εἶναι δηλωτικοί τῆς πορείας καί πολύ περισσότερο τῆς δημιουργίας στή γῆ τῶν πατέρων μας.

Οἱ Ἅγιοι τῆς νήσου Κύπρου, ἡ Παναγία στήν Κύπρο, ὁ χῶρος λατρείας καί ἡ λειτουργική ζωή, ὁ μοναχισμός, ἡ βυζαντινή μουσική καί ἡ τέχνη ἐν γένει, ἡ λαογραφία, τά ἔθιμα, τά μουσεῖα, τά σκευοφυλάκια καί τά ὅσα ἄλλα περιλαμβάνονται στόν προσιτό ἀπό κάθε ἄποψη προσκυνηματικό ὁδηγό, ἀποτελοῦν τοὺς κυριότερους σταθμούς τῆς περιδιάβασής μας μέσα ἀπό τίς ἁρμονικά τοποθετημένες θεματικές τῆς ἀνά χεῖρας ἔκδοσης.

Θά ἤθελα ἀπόψε νά προτείνω, μέ τή βοήθεια καί τοῦ περιοχομένου τοῦ παρόντος ὁδηγοῦ, ὡς δοκιμότερη τήν ὀνομασία προσκυνηματικές περιηγήσεις ἢ προσκυνηματικοί προορισμοί, ἀντί νά μιλοῦμε γιά θρησκευτικό τουρισμό ἢ θρησκευτικές περιηγήσεις. Καί τοῦτο ἔνεκα τῆς πλούσιας ἑλληνικῆς μας γλώσσας, πού μᾶς ἐπιτρέπει νά μιλοῦμε πιο συγκεκριμένα καί μέ ἐνέργεια.

Ἡ νῆσος μας ὑπῆρξε ἀνέκαθεν τόπος παραδοσιακός καί ἱστορικός. Τόπος προσκυνηματικός, τόπος προσευχῆς, τόπος περισυλλογῆς, τόπος λατρείας, καθῶς καί τόπος ἀποθεραπείας. Αὐτό μαρτυρεῖται ἀπό τά πολύ φημισμένα στόν εὐρύτερο ἑλληνικό χῶρο τῆς ἀρχαιότητος ἱερά τῆς Ἀφροδίτης στήν Πάφο, τοῦ Διὸς ἐκεῖ πού σήμερα προβάλλει ὡς ἱερό παρατηρητήριο καί φύλακας πάσης Κύπρου ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου (Μονή Σταυροβουνίου) καί τοῦ Ἀπόλλω-

νος στή Λεμεσό, καθώς και τά ἀρχαῖα θέατρα τῆς Πάφου καί τοῦ Κουρίου καί τά τουρκοκρατούμενα τοιαῦτα τῶν Σόλων καί τῆς Σαλαμῖνος.

Τό νησί τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καί τῆς εἰδωλολατρίας μεταμορφώθηκε μέ τό ἀποστολικό κήρυγμα καί τή χειροτονία ἐπισκόπων, δηλ. μέ τήν ἵδρυση τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, σέ ἓνα περιβάλλον τό ὁποῖο μπορεῖ νά ἐνισχύσει καί νά θεραπεύσει τόν ἄνθρωπο, τόν προσκυνητή ἄνθρωπο, πού ἔχει πνευματικές ἀναζητήσεις καί διαθέτει ἐνδιαφέροντα θεολογικά, ἱστορικά, καλλιτεχνικά (μουσική, ἀγιογραφία, ἀρχιτεκτονική) καί πάνω ἀπό ὅλα πνευματικό ζῆλο κι ἀγάπη γιά τήν Ἐκκλησία.

Οἱ ἄνθρωποι σπεύδουν, ἀπό τήν ἀρχαιότητα ἕως καί σήμερα, νά βροῦν τήν ἴαση τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων. Ὁ τόπος παραμένει βαθιά προσκυνηματικός, ἀπό τήν ἀρχαιότητα ἕως τούς Ἀποστολικούς χρόνους, ἀπό τά περίφημα βυζαντινά χρόνια, κατά τόν καιρό τῶν κατακτήσεων ἕως τῆς σήμερον.

Ἡ παροῦσα συλλογική ἔκδοση μέ κείμενα ἀξιόλογων Κυπρίων ἐρευνητῶν, μέ ἀποσπάσματα ἀπό τήν παλαιότερη ἑλληνική βιβλιογραφία, μέ ποίηση σέ κυπριακό ἰδίωμα, μέ πλούσιο φωτογραφικό ὕλικό σύγχρονο καί παλαιότερο, προσφέρει, μαζί μέ τήν ἱκανοποιητική τετραχρωμία, εὐχάριστη περιδιάβαση στόν κάθε ἀναγνώστη-προσκυνητή. Ὅλα αὐτά παρέχουν τήν εὐκαιρία νά μελετήσουμε καί νά ἐπιδιώξουμε νά ἐπισκεφθοῦμε καί νά γνωρίσουμε τά ἱερά μας προσκυνήματα, μοναστήρια κι ἐκκλησίες, ἀναζητώντας τήν πνευματική θεραπεία.

Οἱ περισσότεροι ἀπό ἐμᾶς ἔχουμε, ἐνδεχομένως, διαμορφώσει τουριστική συνείδηση, εὐρισκόμενοι σέ ξένες χῶρες, μέ παρόμοια ἢ ἐντελῶς διαφορετική κουλτούρα ἀπό τή δική μας. Αὕτη τή συνείδηση εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐκπέμπουμε

καί νά διαδίδουμε καί σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τήν ἰδιαίτερή μας πατρίδα ὡς προορισμό τουριστικό ἢ καλύτερα προσκυνηματικό. Νά γνωρίζουμε ἐκ τῶν προτέρων ὀρθά καί δημιουργικά τά διάφορα καί τόσο ἐνδιαφέροντα μέρη καί τῆς ἡμικατεχόμενης πατρίδας μας καί νά τά προσεγγίζουμε μέ σεβασμό καί εὐλάβεια.

Ἡ παράθεση τῶν διαδρομῶν πρὸς τοὺς ποικίλους προορισμούς καθιστᾷ τήν ἔκδοση αὐτὴ εὐχρηστη, ὅχι μόνο γιὰ μᾶς ἀλλὰ καί γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους φίλους μας καί ἐν γένει τόν κάθε ἄνθρωπο πού ἐπισκέπτεται ἢ πρόκειται νά ἐπισκεφθεῖ τήν Κύπρο. Οἱ προτεινόμενοι συνδυασμοὶ προορισμῶν καί διαδρομῶν θά προσδώσουν ἀναμφίβολα στὸν ἐπισκέπτη μεγαλύτερη γεύση ξενίας καί πλατύτερη ἐμπειρία τῆς εὐοσμης ἀνθοδέσμης τοῦ κυπριακοῦ πολιτισμοῦ. Ὡστόσο, θά ἦταν πιὸ ἀποτελεσματικοὶ ἂν περιλάμβαναν περισσότερες προσκυνηματικές προτάσεις (π.χ. προτείνουμε τό μονοπάτι τῆς φύσης νά γίνει περισσότερο δημιουργικό καί νά ἐμπλουτιστεῖ μέ περισσότερο ἐνδιαφέρον μέ σταθμὸ σ' ἓνα προσκυνητᾶρι, μοναστήρι, ἐξωκκλήσι κ.ἄ.).

Φρονῶ ὅτι τό βιβλίο αὐτό εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ ἓνας τουριστικὸς ὁδηγός. Ἡ βαθύτερη ἐπεξεργασία τῶν κειμένων μοῦ ἐπιτρέπει νά πῶ, ὅτι εἶναι ἓνα ἐργαλεῖο ἐκπαιδευτικό γιὰ τόν κάθε ἐνδιαφερόμενο. Καλεῖ, χωρὶς ὑπερβολή, σέ μιά ἀπλὴ καί ἀνάλαφρη ἀνανέωση τῆς ἤδη ζωντανῆς λατρευτικῆς σχέσης τῶν σύγχρονων πιστῶν μέ τήν τοπική μας Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, τή μητέρα ὅλων.

Ἐπιπρόσθετα, ἔνεκα τοῦ πλούσιου παλαιότερου καί νέου ὕλικου, παρὰ τήν πυκνὴ δομὴ καί, ἐνδεχομένως, τὴ μὴ ἀποφυγὴ ἐπαναλήψεων, καλύπτει, κατὰ τὴ γνώμη μου, ἓνα κενὸ στό χωρὸ τῶν προσκυνηματικῶν περιηγήσεων. Μπορεῖ νά λεχθεῖ, ὅτι εἶναι τό πρῶτο στό εἶδος του καί στή δομικὴ του μορφή στήν πατρίδα μας.

Νά ἐπισημανθεῖ, ὅτι ἡ ἔκδοση ἤδη κυκλοφορεῖ μεταφρασμένη, σχεδόν ὁλόκληρη, στήν ἀγγλική καί στή ρωσική γλῶσσα. Πιστεύω, ὅτι ὁ Κυπριακός Ὁργανισμός Τουρισμοῦ πολύ σύντομα, λόγω ζήτησης τοῦ ἐν λόγω ὁδηγοῦ, θά προχωρήσει καί σέ ἄλλες μεταφραστικές ἐκδόσεις, τουλάχιστον σέ εὐρωπαϊκές γλῶσσες, ὅπως εἶναι τά ἰταλικά, γαλλικά καί γερμανικά. Ἦδη, μέ δική μας πρωτοβουλία, στή Λατινική Ἀμερική (Μεξικό), μεταφράζονται ἐκτενῆ ἀποσπάσματά του στήν ἰσπανική γλῶσσα.

Τό περιεχόμενο τοῦ ὁδηγοῦ προσφέρει ὕλικό πρὸς ὅλους τούς ἀνθρώπους, πού ἔχουν ἐνδιαφέρον γιά τήν παράδοση καί τήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ ἔκδοση ἀπευθύνεται σέ εἰδικούς, ὅπως θεολόγους, κληρικούς, μοναχούς, ὑπευθύνους μουσείων, τουριστικούς πράκτορες, ξεναγούς, δασκάλους κ.ἄ., καθώς καί στόν κάθε ἀνθρωπο πού ἔχει ἐνδιαφέρον γιά τό θέμα. Ἀκόμη ἀπευθύνεται στούς Εὐρωπαίους, Χριστιανούς καί μή, πού ἐπισκέπτονται τό νησί μας, ὄχι μόνο γιά τόν ἥλιο καί τή θάλασσα, πού μποροῦν νά βροῦν καί σέ ἄλλους τουριστικούς προορισμούς, ἀλλά ἔρχονται γιά νά γνωρίσουν τή δική μας παράδοση καί τό δικό μας πολιτισμό. Ἔρχονται νά γνωρίσουν τή δική μας ἱστορία καί Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, καθώς καί τόσα ἄλλα σπουδαῖα, τά ὁποῖα ἀνήκουν σέ ὅλους τούς κατοίκους τοῦ νησιοῦ μας καί ἀποτελοῦν παγκόσμια κληρονομιά. Θεωρῶ, ὅτι ὀφείλουμε, ὡς σύγχρονο ἐθνικό καθῆκον, νά τούς παρὰσχουμε κάθε δυνατή συμπαράσταση καί πρόσβαση στούς προσκυνηματικούς μας προορισμούς, ἀσφαλῶς μέ σεβασμό καί ἱεροπρέπεια, λαμβάνοντας ὑπόψη ὅτι τά ἱερά προσκυνήματά μας δέν εἶναι νεκρά μνημεῖα, ἀλλά ζωντανοί χῶροι λατρείας, πνευματικῆς ἀσκήσεως καί προσευχῆς.

Ὁ σύγχρονος ἀνθρωπος ἀναζητεῖ τό χαμένο παράδεισο σέ πρόσκαιρα μέσα ἀναψυχῆς. Ἀς τόν βοηθήσουμε καί μα-

ζί ἄς βοηθήσουμε καί τόν ἑαυτό μας νά ἀναγεννηθεῖ μέ τόλμη καί ἀγάπη, φιλοξενώντας ἑαυτούς καί ἀλλήλους στόν παράδεισο τῆς πίστεως καί τῶν ἀξιῶν, πού ἐκφράζει τό ὀρθόδοξο βίωμα καί ἡ ζωντανή μας θρησκευτική παράδοση, στή νῆσο τῶν ἀγίων καί τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, ὅπου βρῖσκει ἑκφραση ὁ οἰκουμενικός πολιτισμός.
